

Mala šola ruščine – Aleksandr Sergejevič in Olga Ivanovna

 Tanja Andder in Janja Urbas

Ste se kdaj vprašali, zakaj imajo Rusi tri imena? Že v šoli smo se srečali z imeni, kot so Fjodor Mihajlovič Dostojevski in Peter Iljič Čajkovski. Ali je vmesni naziv ime ali priimek? Ne eno ne drugo, temveč povsem posebna kategorija, ki ji Rusi pravijo **ОТЧЕСТВО** (»otčestvo«) in je izpeljanka iz dolge (formalne!) oblike očetovega imena.

Naslavljanje z »otčestvom« je v ruščini znak vljudnosti in spoštovanja, uporabljati pa se začne sočasno z vikanjem odraslih oseb. Lahko bi rekli, da je kulturološka, psiholingvistična značilnost ruščine, saj to, kako nekoga nagovorimo, določa njegov položaj v govorni situaciji. Njegovo rabo odlično obvladujejo že otroci, ko se začnejo zavedati hierarhije sveta okoli sebe: majhen – velik, nadrejen – podrejen. Tako nimajo težav, kako poklicati učiteljico v šoli, saj bo zanje vedno Jelena Nikolajevna (dolga oblika imena + »otčestvo«), ne pa tovarišica, učiteljica ali gospa. Ona pa bo otroke klicala s kratkimi oblikami imen (Miša, Saša ...). Enako velja za sodelavce v službi, ki se vikajo, oz. zeta ali snaho, ki bosta taščo in tasta, ki ju vikata, od prvega stika imenovala z imenom in »otčestvom«.

Postavlja se vprašanje, kaj to pomeni za tujca, ko se začne sporazumevati z Rusi. Do pred dvajsetimi leti je veljalo, da so Rusi tujemu poslovnemu partnerju pogosto kar sami »nataknilo otčestvo«, kot na primer Pjotr Ljudvigovič ali Alojz Janezovič. Z enim samim razlogom, da je bil njun položaj v govorni situaciji enakovreden. (Ruski Aleksandr Petrovič bi bil sicer hierarhično nad tujcem, ki je zgolj Peter.) Takšna raba je še danes dosledna tudi v sporazumevanju Rusov s pripadniki vseh narodov nekdanje Rusije. Od tod imena, kot so: Rifat Kadirovič (direktor ruskega kulturnega centra v Ljubljani) in Doku Gapurovič (ruski veleposlanik v Ljubljani).

V svetu diplomacije in sporazumevanja s tujci iz nesocialističnih držav pa je ves čas veljalo, da so jih naslavljali z gospod + priimek ali funkcija: gospad²in Šulc oz. gospad²in d²irektor. Ta raba se je danes uveljavila tudi v ruskem poslovnem svetu ob prvem stiku s tujcem. Pozneje v manj formalni situaciji partnerji prehajajo na dolge oblike imen oz. kratke v neformalnem

ozračju med prijatelji in znanci. Z odpiranjem Rusije v svet pa so to navado v stikih s tujci povsem opustili in se prilagodili zahodnim partnerjem, tako da sami v komunikaciji z njimi opustijo »otčestvo« in se predstavijo zgolj z dolgo (uradno) obliko imena: Aleksandr, Sergej itd.

